

* שכר הלימוד לסטודנטים * שר התעמולה * אם עסקים * חלוקת השלל בעיריות * פעולות האיסיין * האשך הקנוניה

יש לזכור פנימים כמה האור במישכן הכנסת בשבוע טעבר. הבניין המפואר, שעלה 21 מיליוני לירות, שקע באפילה גמורה. חברי הכנסת והסדרנים הדליקו גפרורים כדי לראות היכן נמצא ראש הממשלה, שנאמו היפסק באמצע.

אולם הרגע האפל ביותר לא היה אז. אפילה שחורה הרבה יותר ירדה על הכנסת בצהרי יום, כעבור יומיים. כונתי להצבעתה של מליאת הכנסת על שכר הלימוד של הסטודנטים. בכנסת כולה אין אפילו חצי תריסר ח"כים המאמינים בתוסילב שיש להעלות את שכר הלימוד. חברי כל הסיקות משוכנעים כי העלאה זו היא שגוון פרטי של פינחס ספיר, העולה להביא שואה על ההשכלה הגבוהה. הדבר נאמר בצפה בלא במזון הכנסת. אולם בשעה שהורמו הדיים — עשה רוב הכנסת שקר בנפשו והצביע בניגוד למצונו.

כאשר נימנו הקולות (לפי דרישת) נסתבר כי 33 ידיים הורמו כדי להסיר מסדרהיום את הצעותינו לדון בעניין זה מייד. רק 25 ידיים הורמו למען הדיון.

צדיק אחד במערך, הפרופסור דוב סדן, נמנע מן ההצבעה, ואילו שולמית אלוני הצביעה עם הרוב. כל הקומוניסטים נעדרו מן הישיבה. אנשי אגודת ישראל לא הרימו את ידיהם כלל — לא בעד, לא נגד, וגם לא עם הנמנעים. (תוך כדי הצבעה כשקראתי להם: "מדוע אינכם מצביעים?" ענה לי הרב איצ'המאיר לוי: "קודם תסגור את העתון שלך!")

עלו על כולם אנשי מפ"ם. לפני הישיבה הסכימו עם הליברלים העצמאיים להצביע בעד העברת העניין לדיון בחזרה — כהצעת סיעתנו. אולם לפתע נפל עליהם מוראו של ספיר, והם החליטו להצביע ברגליים — כלומר, לצאת מן האולם בעת ההצבעה. בליט ברירה עשו כך גם הליברלים העצמאיים. אולם אלה החליטו כי אחד מהם, ח"כ גדעון האוזנר — ישאר באולם וימנע מהצבעה באופן הפגנתי. זה נתן אומץ גם לאנשי מפ"ם, והם השאירו ח"כ אחד — נתן פלד — באולם, כדי שגם הוא ימנע. כך הצביעה הכנסת בעניין בעל השיבות מכרעת לגבי עתיד המדינה.

הצבעה חשאית בממשלה

יעתנו היתה הראשונה שהגישה הצעה דחופה לסדרהיום בעניין זה. אולם נשיאות הכנסת, הפועלת לפי שיקולים מפלגתיים גרידא, החליטה כי נושא זה, שבגללו איימו 28 אלף סטודנטים בשביתה, אינו דחוף. בכך הורידה את הצעתנו מן הפרק.

יכולנו להגיש הצעה בלתי דחופה — אך סעיף סתמית הפה, שנתקבל על ידי קנוניה של

של השרים מצביע נגד הצעת שרי האוצר. פה מוטל על כף המאזניים — וכולנו יודעים זאת — מישקלו הסגולי הרב של כבוד שרי האוצר, אולי בעזרת שרי החינוך. נדמה לי שבכל הממשלה אין שר אחר התומך בהצעה להעלות את שכר הלימוד. (צחוק באולם)

פינחס ספיר: זה נכון כמו כל האני פורמזיה שלך!

אורי אבנרי: אולי מקורות האינפורמציה שלי שונים מהמקורות שלך, כמו לי עיית קרובות.

... על כל פנים, הממשלה מופיעה כלפי הכנסת כגוף אחד, והגוף הזה מציע להסיר את העניין מסדרהיום.

אני התרגלתי להרבה דברים, בשנה האחת הזאת יש לי הכבוד להימצא בבית הוה, אבל אני חושב שיש הצעת הממשלה להסיר עניין זה מסדרהיום עולה על כל שאר הדברים שהייתי עד להם כאן.

אם מותר לי לומר זאת לחברי הכנסת של המערך: יש לכם לעיתים קרובות כשרון מיוחד להכניס את עצמכם לבזין — ואני מזהיר אתכם לטיבתכם.

שלוש נשימות הדור

אנחנו עומדים לפני שביתת לימודים עצומה, של 28 אלף סטודנטים, של כל הגווער האינטלקטואלי — ואתם מתייחסים לזה כאל דבר של מה בכך, כאל דבר שאפשר לשחק בו מישחקים פרלמנטריים!

הקשבתי בדריכות לדבריו של שר האוצר...

יצחק מאיר לוי (אגודת ישראל): הוא אמר שזה דבר של מה בכך? אורי אבנרי: לעצמי הטיפול בעניין הוא כאילו היה עניין של מה בכך. בטיפול זה חסרה מידת הרצינות שהעניין הזה מחייב.

אפילה בצורה

חרות ומפא"י, מונע זאת מאיתנו. כך נשארה רק הצעה של חרות, שהוגשה אחרי הצעתנו. אסתר רזיאל נאור נימקה אותה בצורה יבשה ועניינית, שלא גרמה להתרגשות באולם. פינחס ספיר ענה עליה בצורה משעממת, תוך הבאת טורים ארוכים של מיספרים. בכך היה העניין מסתיים, לולא השתמשו בטכסיס ישן: הצענו להעביר את הצעת חרות לדיון בוועדה — והצעה זו הקנתה לנו את רשות הדיבור.

מן הרגע שעליתי על הדוכן, השתרר באולם מתח גבוה. הוסיפה לו העובדה שהיגיע היה גודש ומלא 300 סטודנטים ותלמידי תיכון. הסטודנטים, ובראשם מנהיגי אירגונם, הובנסו רק בקושי, אחרי המתנה של שעתים לפני השער ופניות חוזרות שלי אל האחראים בבניין. משום מה לא רצו לתת להם להיכנס, למרות שהיגיע היה מלא.

עברו דקות לפני שיכולתי לפתוח בנאום, כי בארץ למ התחולל ויכוח סוער. ספיר אמר בסוף דבריו שיש אינו מתנגד לדבריו, אחרי שהממת שלה תחליט מה שתחליט. מכיון שהממשלה לא החליטה, היה מירושלם הדבר: ליל הסיר את העניין מסדרהיום של הכנסת, עבר זמן עד שרבים מחברי הכנסת תפסו זאת.

לכן פתחתי בנקודה זו: אדוני היושבי ראש, כנסת נכבדה,

שר האוצר מציע להסיר את העניין מסדרהיום. הניסוח של הצעתו הוא קצת יותר אלגנטי, אך זוהי כונתו. כונתו היא שהממשלה תיצור עובדה קיימת. אחרי כך, תוכל הכנסת לסבר את אוזנה של עצמה.

קריאה מספסלי המערך: תשאיר את העניין בידי הממשלה! אורי אבנרי: יש עניינים שהם יותר מדי רציניים מכדי להשאירם בידי הממשלה. (צחוק באולם).

מנחם בגין: תעביר אותם למערכת העולם הזה? אורי אבנרי: מה גם, כבוד היושבי ראש, שלא ברור לגמרי מי כאן הממשלה.

אני מאמין שאילוני היו עורכים הצבעה חשאית כממשלה — אפילו בין היושבים ברגע זה סביב שולחן הממשלה כאן באולם — היה רוב גדול

נדמה לי שחוק מהבטחון וחוק מהשלום, אין דבר יותר חשוב במדינה מאשר החינוך בכלל, והחינוך הגבוה בפרט.

חבר הכנסת דויד בן גוריון היה רגיל לדבר על שלוש נשימות הדור — שלעתיים הן התחלפו. נדמה לי שלא יכול להיות ויכוח רציני על כך, כי שלוש הנשימות של דורנו במדינה הן: בטחון, שלום וחירות, ואולי: חינוך. בטחון ושלום, מפני שהחינוך הוא תנאי לבטחון ותנאי לשלום.

מנחם בגין: בציטטה של בן גוריון אתה רוצה לשכנע את המערך?

אורי אבנרי: למה לא? הרי הם חניכיו! (צחוק באולם) יש טולם ערכים, רבותי חברי הכנסת, בכל מישטר ישנו סולם של ערכים. שום ממשלה, שום מישטר אינו יכול לקנות את הכל, וכל ממשלה צריכה להחליט מה יותר חשוב ומה פחות חשוב.

עם כל המיספרים המרשימים של כבוד שרי האוצר, החינוך אינו עומד בפולס העדיפויות של המישטר הזה במקום שהוא צריך לעמוד, במקום שצורכי המדינה מחייבים אותו.

יש כסף לבחירות, אין כסף לחינוך!

גישה של הנהלת פינקס נאה להרבה דברים. יש הטוענים שגישה של הנהלת פינקסים חדרה לעיני הבטחון. אינני רוצה לדבר על זה עכשיו. אולם גישה של הנהלת פינקסים חדרה לשטח החינוך — זוהי תופעה המדוברת על עין כלי.

הבה ננתח מה אומר שרי האוצר. הוא אומר: רוב הסטודנטים מקבלים הנחות; בסופו של דבר רק חלק קטן של הסטודנטים משלם את שכר הלימוד המלא.

אם כן, מה כל הצורך להפוך את כל החינוך הגבוה על ראשו, לגרום לשביתה המונית שסופה מי ישרונו, בשביל סכומים שהם כה קטנים ופעוטות, כפי שאומר שרי האוצר עצמו?

הבה וננתח את הסכומים עצמם. מדובר, אחרי כל הנחות וההמלגות והדברים הטובים האחרים ששרי האוצר הזכיר, צומצם בסך הכל בכספים של שנים-שלושה מיליון לירות מדי, ושלושה מיליון לירות בשטרות לשמונה שנים, בלי הצמדה לדולר או למדו, בלי הצמדה לשום דבר.

לשום של שניים-שלושה מיליון לירות אתם הולכים עכשיו להפוך את כל החינוך הגבוה?

אתם, שעוד לא עברה שנה מאז שהוצאתם מאה מיליון לירות על מערכת הבחירות של המערך, בגלל שני מיליון לירות תלכו עכשיו להפוך על ראשה את כל מערכת ההשכלה הגבוהה?

משה סרדניס (מפא"י): וכמה אתה הוצאת? אורי אבנרי: 35 אלף לירות.

יש אידיוק, שאני חייב לעמוד עליו, בדברי שרי האוצר: ועדת אגרנט לא הציעה להצמיד את שכר הלימוד גם למדו וגם למשכורות האקדמיים באוניברסיטה. ועדת אגרנט קבעה: זה או זה. בא שרי האוצר, ובא חברי הכנסת קרגמן, והם אומרים: גם זה וגם זה — גם להצמיד לאינדוס, וגם להצמיד למשכורות. שהן בעצמן צמודות לאינדוס. זה אבסורד. ישראל קרגמן (מפא"י): קורא קריאת בנינים.